

Wim H. Neuteboom, 1920-2000.

In memoriam Wim H. Neuteboom, 1920-2000

Edi GITTENBERGER

Nationaal Natuurhistorisch Museum, Postbus 9517, 2300 RA Leiden

Op 7 september 2000 overleed te Heemskerk, Willem Hendrik Neuteboom, na gedurende een periode van niet minder dan 64 jaren lid van de NMV geweest te zijn, bijna vanaf de oprichting. Hij werd 3 januari 1920 geboren te Schoten (Haarlem) en groeide op in een aannemersgezin met vijf kinderen. Sinds 1936 was hij in de bouwwereld werkzaam, eerst in het bedrijf van zijn vader en later zelfstandig, maar de bouwwereld alleen was voor hem niet voldoende. Ook in 1936 werd hij lid van de N.M.V., voor f. 1,— per jaar, en f. 2,50 voor een abonnement op *Basteria*.

Al heel jong was Wim op het strand te vinden, vaak samen met Louis J. M. Butot, een vriend sinds de lagere school. Op de fiets naar Zeeland om er Domburg en de Kaloot te bezoeken. Op bezoek bij vooraanstaande malacologen van die dagen, zoals Brakman en Slabber. Mejuffrouw Tera van Benthem Jutting was in het Zoölogisch Museum te Amsterdam behulpzaam bij het determineren en noteerde de vondsten in het kaartstelsel van het Molluskencomité. Zij attendeerde de jonge Neuteboom op de NMV en introduceerde hem bij Carel van Regteren Altena, de latere conservator Mollusca in Leiden, in wat destijds het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie heette. Kort daarna

verscheen Altena's met recht grensverleggend te noemen proefschrift en ook Wim kreeg daarvan een exemplaar, waar hij bijzonder trots en vereerd mee was.

Ondanks dat duidelijk marien geïnspireerde begin ontwikkelde Wim al opvallend snel een grote belangstelling voor land- en zoetwatermollusken. Zo werd er in de periode 1936-1939 elke zomervakantie een tocht naar het 'slakkenparadijs' Zuid Limburg ondernomen, op één dag erheen, op de fiets. De tweede wereldoorlog veranderde alles, maar daarna werd de draad weer opgepakt. Toen gingen de tochten ook buiten de grenzen en uiteindelijk werd het heel Europa, behalve Scandinavië en Groot Brittannië, met een voorkeur voor Oostenrijk, Griekenland, Italië en het voormalig Joegoslavië. Ook Israël en Turkije, Marokko, Tunesië en Egypte werden bezocht en nog wat verder weg Guatemala en het Caraïbisch gebied.

Gedurende de periode 1948-1965 was Wim lid van het NMV bestuur. Ook na die bestuursperiode was hij op alle NMV bijeenkomsten aanwezig, tenzij een verblijf in het buitenland hem dat onmogelijk maakte. Het Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden, benoemde hem in 1976 formeel tot honorair medewerker, een onderscheiding waar het NNM zuinig op was (en is), en die hij dan ook bijzonder op prijs stelde

De gedrevenheid uit zijn jonge jaren heeft Wim nooit meer verlaten. Met zijn aanstekelijk enthousiasme inspireerde hij de soms aanzienlijk jongere garde om zich heen, waarbij leeftijdsverschillen leken te verdwijnen. Het moest meteen maar Wim worden, geen meneer. Ik herinner me nog heel goed de bijeenkomsten waar soms ook 'meneer'Aten bij was, die zich ook allesbehalve afstandelijk opstelde, maar wiens voor naam ik toch nooit gebruikt heb. Dat waren avonden uit duizenden, waar uiteindelijk de tafel bezaaid met tal van buisjes en doosjes met slakkenhuisjes achterbleef als wij weer vertrokken.

Samen op excursie betekende hard werken, van de ene verzamelplaats naar de andere, waarbij eten en drinken bijzaak waren. Echt boos kon Wim worden als het middageten tijdens een excursie veel te lang ging duren, zodat het verzamelen in het gedrang kwam. Desnoods wilde hij zonder het dessert en de koffie alweer weg. Het was voor hem bijna een reden om niet meer deel te nemen aan bijeenkomsten in Italië, waar men veel te lang aan tafel bleef zitten. De weinige tijd wilde hij optimaal benutten. Elke beschikbare minuut werd gebruikt om te verzamelen, ook op plaatsen waar de auto om niet-malacologische redenen werd gestopt. Meteen de struiken in om te zien wat er aan slakken te vinden is en dan: zit er iets?

Wat er ook ter nagedachtenis geschreven zal worden, het zal altijd sterk persoonlijk gekleurd zijn en daardoor onvolledig recht doen aan wat Wim voor velen in de NMV en voor de malacologie in het algemeen betekend heeft. Pas de laatste jaren, toen zijn gezondheid onverwacht problemen ging geven, moest hij vaart minderen. Dramatisch was het moment waarop hij moest toegeven dat het niet meer lukte de voor hem zo typische, gedetailleerde miniatuur-etiketten te schrijven, waarvan er enkele tienduizenden in zijn enorme verzameling voorkomen. Vrij kort daarna kwam er een nog ingrijpender moment met zijn beslissing dat de collectie nu maar naar het Nationaal Natuurhistorisch Museum, naar Leiden dus, moest. Nog één keer daarna heeft hij, in een rolstoel door de nauwe gangetjes in het Leidse magazijn laverend, zijn geliefde collectie kunnen zien. Het was het afscheid van een stuk levenswerk van ontelbare uren. Gelukkig konden we toen al laten zien, dat er volop gewerkt werd om het materiaal toegankelijk en in optimale conditie te houden.

De collectie is bijzonder waardevol, niet alleen door de omvang, maar vooral ook omdat er behalve de gebruikelijke lege huisjes, ook alcoholmateriaal van tal van soorten

en vele monsters naaktslakken in voorkomen. Wim zal voor de komende generaties malacologen voortleven door tienduizenden monsters uitstekend geëtiketteerd materiaal, waarvan veel al eens gebruikt is voor publicaties, en nog aanzienlijk meer op een dergelijk gebruiken wacht. Bij degenen die hem persoonlijk gekend hebben, heeft hij een onuitwisbare indruk achter gelaten, als iemand met een grote kennis en ervaring, die altijd bereid was zonder restricties anderen daarin te laten delen, zonder zich ooit op de voorgrond te dringen. Iemand ook, die eindeloos veel boeiende verhalen kon vertellen, over excursies met Aten, Klemm, en vele vele anderen. Zijn bescheidenheid blijkt o.a. uit het ontbreken van door hem beschreven nieuwe taxa ook al was hij het zelf, die zo'n onbeschreven soort of ondersoort ontdekt had. De beschrijving liet hij graag aan anderen over.

Wim laat een weduwe, mevr. C. Neuteboom-Beentjes, en drie zonen achter, en vele anderen die hem nog lang zullen missen.

MALACOLOGISCHE PUBLICATIES

- 1941 - NEUTEBOOM, W.H.: Enkele nieuwe mollusken voor de Eemfauna. — *Basteria* 6: 23-25.
- 1949 - NEUTEBOOM, W.H.: Verspreidingsonderzoek van Pupilliden in Nederland. — *Correspondentieblad van de Nederlandse Malacologische Vereniging* 31: 221-222.
- 1955 - NEUTEBOOM, W.H.: *Helicigona lapicida* bij Schellinkhout weer verdwenen. — *Correspondentieblad van de Nederlandse Malacologische Vereniging* 59: 560-561.
- 1955 - NEUTEBOOM, W.H.: Verslag excursie Castricum. — *Correspondentieblad van de Nederlandse Malacologische Vereniging* 59: 562.
- 1958 - BUTOT, L.J.M., & W.H. NEUTEBOOM: Over *Vertigo moulinsiana* (Dupuy) en haar voorkomen in Nederland. — *Basteria* 22: 52-63.
- 1965 - NEUTEBOOM, W.H.: Land- en zoetwatermollusken van Wieringen. — *Basteria* 29: 48-51.
- 1980 - KUIJPER, W.J., & W.H. NEUTEBOOM: Verslag van het Brabant weekeind op 22 en 23 september 1979. — *Correspondentieblad van de Nederlandse Malacologische Vereniging* 192: 969-971.
- 1988 - BANK, R.A., & W.H. NEUTEBOOM: Zur Molluskenfauna der Dodekanes-Inseln Kos, Kalymnos, Pserimos and Nisyros (Griekenland). — *De Kreukel*, Jubileumnummer 1963-1988: 45-62.
- 1989 - GITTENBERGER, E., & W.H. NEUTEBOOM: The Cyprian *Albinaria* species, keywise descriptions, illustrations and an annotated check-list (Gastropoda Pulmonata: Clausiliidae). — *Basteria* 53: 127-134.
- 1991 - NEUTEBOOM, W.H.: Over een afwijkende schelp van *Rumina decollata* (L., 1758) (Gastropoda Pulmonata: Subulinidae). — *Basteria* 55: 2.
- 1991 - GITTENBERGER, E., & W.H. NEUTEBOOM: On *Trichia alpicola* (Eder, 1921) from Switzerland (Mollusca: Gastropoda Pulmonata: Hygromiidae) and the spiral sculpture on its shell. — *Zoologische Mededelingen* 65: 247-250.

NAAR NEUTEBOOM GENOEMDE SOORTEN EN ONDERSOORTEN

- Deroceras jaeckeli neuteboomi* Forcart, 1972 (*Basteria* 36: 112).
- Muticaria neuteboomi* Beckmann, 1990 (*Basteria* 54: 78).
- Albinaria hippolyti neuteboomi* Schilthuizen & Gittenberger, 1990 (*Basteria* 54: 136).
- Helicella juglans* Gittenberger, 1991 [*Juglans* spec. = notenboom] (*Zoologische Mededelingen* 65: 116).